

Srbija: Završna izjava misije povodom Konsultacija po članu IV za 2021. godinu i o novom Instrumentu za koordinaciju politika (PCI)

Odmah objaviti

U Završnoj izjavi se iznose preliminarni nalazi tima MMF-a na kraju zvanične posete (ili "misije"), uglavnom državi članici. Posete se sprovode kao deo redovnih Konsultacija (uglavnom jednom godišnje) po članu IV Statuta MMF-a, u kontekstu zahteva da se koriste resursi MMF-a (zaduživanje kod MMF-a), u okviru razgovora o programu koji tim prati ili kao deo drugog praćenja ekonomskih kretanja od strane tima MMF-a.

Vlasti Srbije su se saglasile sa objavljivanjem ove izjave. Stavovi iskazani u ovoj izjavi su stavovi tima MMF-a i ne moraju nužno da predstavljaju stavove Izvršnog odbora MMF-a. Na osnovu preliminarnih nalaza ove misije, tim će pripremiti izveštaj koji će, zavisno od odobrenja rukovodstva, biti predstavljen Izvršnom odboru MMF-a radi razmatranja i odlučivanja.

Washington, DC – April 23, 2021:

- *Kriza COVID-19 je zadala težak udarac narodu i ekonomiji Srbije, kao i u drugim zemljama, iako je smanjenje ekonomske aktivnosti delom ublaženo snažnim odgovorom politike. Politike treba da nastave da podržavaju živote i egzistenciju ljudi do potpune stabilizacije oporavka.*
- *Kako se vanredna faza krize bude privodila kraju, podrška politike treba da se preorijentiše ka izgradnji zelenije, digitalnije i održivije ekonomije. U srednjoročnom periodu, biće važno da se obnovi finansijski bafer zemlje i da se precizira kroz novo fiskalno pravilo.*
- *Brži i održiviji rast u srednjoročnom periodu zahtevaće unapređenje poslovnog okruženja, vladavine prava, efikasnosti državnih preduzeća i politika zaštite životne sredine.*

Tim je vodio korisne konstruktivne razgovore u okviru Konsultacija po članu IV za 2021. godinu i postigao dogovor na nivou tima o politikama i reformama koje bi mogle biti podržane novim instrumentom PCI koji bi trajao do 2023. godine. Sporazum podleže odobrenju uprave i Izvršnog odbora MMF-a. Razmatranje na Izvršnom odboru je provizorno zakazano za drugu polovinu juna.

Oporavak Srbije se i dalje odvija prema planu, uz podršku snažnog odgovora politike, ali ekonomska perspektiva i dalje je veoma neizvesna.

Srbija se dobro nosila sa pandemijom COVID-19 i očekuje se da će se ekonomski oporavak nastaviti u 2021. godini. Pad ekonomske aktivnosti u 2020. procenjen je na oko 1 procenat — jedan od najnižih u Evropi. Gubici radnih mesta su praktično bili ograničeni na neformalni sektor, koji nije mogao biti obuhvaćen direktnim merama politike. Bankarski sistem je i dalje stabilan, likvidan i dobro kapitalizovan. Međutim, u prvoj polovini 2021. novi talasi infekcija u Srbiji i širom Evrope otežali su ekonomski oporavak. U isto vreme, Srbija je jedna

od zemalja Evrope u kojima se najbrže odvija vakcinacija i očekujemo da će intenzitet pandemije opasti u drugoj polovini ove godine. Zahvaljujući podršci aktuelnih mera za podsticaj ekonomiji, očekujemo da će realni rast BDP-a dostići 5 procenata u 2021. godini. Tokom narednih godina, očekuje se postepena konvergencija stope rasta do njegovog potencijala od 4 procenta.

Odlučni odgovori politike pomogli su da se ograniče efekti pandemije na ekonomiju Srbije. Fiskalni paket u 2020. godini - od oko 8,5 procenata BDP-a – pružio je podršku domaćinstvima i privredi i unapredio javno zdravstvo, ublažavajući ekonomske i socijalne efekte pandemije. Pored toga, uvedena je dobro osmišljena garantna šema za bankarske kredite malim i srednjim preduzećima (MSP). Ekonomske aktivnosti su takođe podržane relaksiranim politikama u monetarnom i finansijskom sektoru.

Međutim, velika neizvesnost okružuje izgled za rast. Budući tok pandemije u Srbiji i njenim trgovinskim partnerima i dalje je veoma neizvestan. Novi talasi infekcija (uključujući nove varijante virusa) predstavljaju jasan negativni rizik za izgled za rast i mogu dovesti do većih fiskalnih potreba i potreba za spoljnim finansiranjem. S druge strane, učinak brze vakcinacije koji bi premašio očekivanja u zemlji i na globalnom nivou mogao bi da predstavlja pozitivan rizik po projekcije. Pooštreni globalni uslovi finansiranja mogli bi uticati na povećanje troškova zaduživanja i produžiti pad ekonomske aktivnosti.

Makroekonomske politike treba da i dalje pružaju podršku dok se oporavak ne stabilizuje u potpunosti.

U tim uslovima, prikladno je da stav politike i dalje bude usmeren ka podršci. Rebalans budžeta će pružiti dalju podršku ekonomiji u 2021. godini. Iako naša prognoza rasta ostaje nepromenjena od oktobra 2020. godine, sada očekujemo veći doprinos javnog sektora koji će kompenzovati slabije aktivnosti privatnog sektora. Očekuje se da će ukupni fiskalni deficit dostići 7 procenata BDP-a u 2021. godini, umesto 3 procenta, a javni dug će porasti na 60 procenata BDP-a. Ovo povećanje pruža prostor za dodatne subvencije zarada, podršku sektorima koji su teško pogođeni krizom, kao i dalju finansijsku pomoć domaćinstvima, uključujući nezaposlene (ukupno, u iznosu od 2,3 procenta BDP-a). Takođe uključuje dodatnu potrošnju na zdravstvo i povećane javne investicije (2 procenta BDP-a), uglavnom u infrastrukturu, zaštitu životne sredine i odbranu. Najnovija runda fiskalne podrške - i produženje garantne šeme za kreditiranje - doprineće oporavku, sprečavanju stečajeva i zaštiti radnih mesta. U uslovima niske inflacije i usidrenih inflatornih očekivanja, monetarna politika treba da ostane relaksirana, a politike u finansijskom sektoru da i dalje pružaju podršku. Kontinuirano pažljivo praćenje rizika u bankarskom sektoru je od presudne važnosti.

Kako se fiskalni prostor sužava, preporučujemo da se svaka dalja podrška usmeri direktnije na najugroženija domaćinstva i firme i sektore koji su najviše pogođeni pandemijom. Time bi se ograničio fiskalni trošak i maksimalno povećao njegov uticaj. Zapravo, neke mere podrške prihodima predviđene rebalansom budžeta mogle su biti bolje targetirane. Dobro osmišljena ulaganja u infrastrukturu i zaštitu životne sredine mogu podržati rast na kratak rok i ograničiti potencijalne teške efekte krize.

Kada oporavak bude u potpunosti zaživeo, biće važno da se obnove baferi politike i preciziraju novim fiskalnim pravilom. Odgovor politike na pandemiju ukazao je na važnost postojanja fiskalnog manevarskog prostora za suočavanje sa negativnim šokovima. Zbog toga fiskalne bafere treba postepeno obnavljati u srednjoročnom periodu, kroz niske fiskalne deficite koji će dovesti do pada javnog duga i pomoći da se obezbedi poverenje investitora.

Unutar tog prostora, prioritet treba dati produktivnoj kapitalnoj potrošnji, uz istovremeno obuzdavanje tekuće potrošnje. Potrebno je postepeno smanjenje udela ukupnih troškova plata u javnom sektoru u BDP-u, nakon naglog povećanja 2020. godine, dok penzije treba da se i dalje indeksiraju u skladu sa švajcarskom formulom. Dalji napredak u reformi poreske uprave, jačanje upravljanja javnim ulaganjima i pažljivo praćenje i upravljanje fiskalnim rizicima, uključujući i od državnih preduzeća, ojačalo bi fiskalni okvir.

Potrebne su brže strukturne i institucionalne reforme kako bi se obezbedio brži, inkluzivni i održivi rast u srednjoročnom periodu.

Napredak u sprovođenju reformi velikih i neefikasnih državnih preduzeća u Srbiji i dalje je od ključne važnosti. Nedavno usvojena strategija za državna preduzeća treba da pruži osnovu za reforme u cilju jačanja korporativnog upravljanja i za poboljšanje upravljanja ovim institucijama. Prioriteti uključuju poboljšani okvir za postavljanje ciljeva i praćenje, kao i povećanje odgovornosti generalnih direktora. Brzo rešavanje prekomernog oslanjanja na vršioce dužnosti direktora u državnim preduzećima i dalje je od ključne važnosti. Transformacija EPS-a u akcionarsko društvo i podela Srbijagasa treba da se završe bez daljeg odlaganja. Takođe se radujemo brzom privatizaciji Petrohemije, radi revitalizacije kompanije i smanjenja fiskalnih rizika.

Poboljšanje poslovnog okruženja pomoglo bi u privlačenju stranih, ali i domaćih investicija. Reforme u cilju jačanja vladavine prava, poboljšanja efikasnosti pravosudnog sistema i suzbijanja korupcije ključne su za poboljšanje investicione klime. Napori na suzbijanju sive ekonomije treba da se nastave, uključujući jačanje e-fiskalizacije i proširivanje režima sezonskog zapošljavanja u poljoprivredi na druge sektore. Pronalaženje brzog rešenja za sve veći broj sudskih postupaka protiv banaka u kojima se osporava zakonitost naknada za obradu kredita i za osiguranje stambenih kredita ojačalo bi finansijski sektor i poboljšalo poslovnu klimu. I na kraju, razvoj domaćih tržišta kapitala kao i dalje podsticanje dinarizacije poboljšali bi finansijsku stabilnost i podržali srednjoročni rast.

Promovisanje zelenog rasta i unapređenje sistema socijalne zaštite podržali bi oporavak i osigurali održiviji razvoj. Ulaganja u zelenu infrastrukturu i prelazak u budućnost sa smanjenim emisijama ugljenika mogu podržati otvaranje novih radnih mesta, istovremeno povećavajući ekonomsku i ekološku otpornost. Jačanje postojećih programa socijalne zaštite pomoglo bi u zaštiti ranjivih grupa, smanjenju nejednakosti i borbi protiv siromaštva.

Tim MMF-a se zahvaljuje vlastima Srbije na iskrenim razgovorima i tesnoj saradnji.